

Murska Straža

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravnitvo v Gornji Radgoni, Spodnji
griz štef. 7. (I. nadstropje.)
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsake soboto zjutraj in stane s poštnino
vred za vse leto 30 K, za pol leta 15 K, za
četrt leta 8 K.

Inserati: Ena petstolpna petitvrsta (prostor 3 mm
visok in 54 mm širok) 1 krono.
Pri večkratni objavi primeren popust.

Pred volitvami.

Večkrat smo že rekli, da stojimo na pragu volitev. Pa je nastopila ministr. kriza in ko se je po dolgih bolečinah rodila nova vlada, smo slišali v programu lepe besede o potrebi volitev, izvedla pa jih ni nobena vlada, pa naj je v opoziciji še toliko vpila po volitvah. Šele sedanja vlada se je začela resno pečati z volilnimi zakoni in upati je, da v doglednem času vendar le razpiše volitve v ustavotvorno skupščino. Saj je sramota za našo državo, da so povsod drugje že izvedle volitve in napravil konec revolucijskemu stanju, le pri nas še vlada nekaj ustavni absolutizem, ki škoduje državi na zunan in na znotraj. Bila je tedaj prya dolžnost sedanje vlade, da postavi v oposredje notranje politike volilno vprašanje, čigar rešitev tvori glavni pogoj za končno konsolidacijo države. Pravijo, da so pričele cene stalno padati, zvišala se je produkcija, od vojne zadane rane že celijo. Naša valuta je dobila nekaj več ugleda v zunanem svetu, in to je velik uspeh. Čaka nas dobra žetev in če je to res, imamo v rokah dragocen zaklad, ki nam ga zavida ves svet. Potrebno je tedaj, da se energično poprimemo umnega državnega gospodarstva. Brez volitev je to nemogoče. Če bi bili imeli volitve že lansko leto, kako trdni in zdravi bi se počutili sedaj v očigled nastopajoči svetovni konsolidaciji!

Kakor javljamo na drugem mestu, je volilni zakon za občine v Sloveniji že sprejet in objavljen. To pomeni, da bomo imeli v kratkem občinske volitve po vseh občinah in sicer na podlagi modernega, skozinskozi demokratičnega zakona, kakor ga doslej nismo poznali. To je velik napredek in le skrbimo, da bomo z njim tudi v resnici napredovali, da se bodo naše občine bolj kot doslej zavedale svojih nalog in dolžnosti in bo vsaka za se vzgled vzorno urejene male državnice. Le tedaj, če bo občinska uprava povsem zdrava in če bo občinski ustroj deloval brezhibno, bode se tudi država povzpela na višino, kakor palača, ki stoji na čvrstih, neomajnih temeljih.

Volilni red za volitev v ustavotvorno skupščino se tudi pripravlja in pride prihodnje dni v Narodno predstavništvo. Če stojimo na ustavnem stališču, je ta volilni red le začasen, definitivnega bo morala skleniti šele ustavotvorna skupščina in na to se bodo morale vršiti nove volitve za državni zbor. Enako je tudi z ustavo, tem najvažnejšim temeljem sodobne države. Zato ne razumemo, odkod toliko nepotrebnega prepira, ki samo zavlačuje izdelavo začasnega volilnega zakona. »Kanceliparagraf« je dandanes slabo aktualno vprašanje. Celo Bismark je polomil z njim, v naših malenkostnih razmerah pa se z takimi dražili samo ostre strankarske sulice in uspeh je ničev v primeri s škodo, ki jo trpi državna misel.

S tem, da so na pragu volitve, se bo

lotila države nekaka vročnica. Človek, ki trpi na vročnici, je preveč vznburjen, ima razdražene živce in ne ve se obvladati. Je drugačne narave nego v zdravem stanju. Tako se bodo tudi pri nas poostirile stran, karske berbe in marsikateri vnet strankar bo posnemal žalostnega in smešnega viteza don Quihota, kateri se je bojeval z mlinom na veter, ki je krjem gledal strašnega sovražnika. To je bilo smešno, a v našem slučaju je žalostno. Iluzorično bi bilo misliti, da bo volilni boj razumnejši in poštenjši, kakor je bil v prejšnjih časih. Nasprotno: vsa znamenja kažejo, da bo poškopljen z blatom vojne surovosti. Trpele bodo osebe, trpela bodo načela, trpela bo država.

Mi na meji gledamo z nekim strahom na nastopajoče volitve, dasiravno jih na drugi strani v interesu države in ljudstva zelo želimo. Strankarska napetost je pri nas dosegla tisto višino, ki škoduje interesom, kateri so skupni za vse stranke. Razumnemu rodoljubi je jasno, da moramo imeti za obmejne kraje in za osvobojeno Prekmurje posebno politično orijentacijo, posebno taktiko, ki drugod ni tako nujna. Ampak dopovej to razvnetim strankarjem! Besedo bodo imeli patološki izrastki naše politike, ljudje pa, ki jim je na srcu blagor države in bodočnost naroda, bodo potisnjeni ob steno. Kakor kaže, s skupnim nastopom ne bo nič. Pa se bo zopet pokazala resničnost tolikokrat ponovljene basni o dveh vevericah, ki se prepirata za oreh, tretja pa ga odnaša... Kdoje ta tretja, ne bo težko uganiti.

Gentelmenstvo.

Nedavno smo v podlistkih »Bodi mož!« naglašali, da je vsa kultura in civilizacija brez pomena, če posameznik ozir. narod nima dovolj srčne kulture. Te vrstice naj bodo nekako nadaljevanje prejšnjih člankov.

Pravzaprav je vseeno, če se pri nas proti surovosti piše ali ne, ker se take reči berejo le iz dolgega časa, ne rode pa nobenega sadu. Svojčas je pisatelj. Ks. Meško za krepkimi, a prav nič pretiranimi črtami naslikal škandalozno surovost, ki je zavladala med našim ljudstvom in še posebe med vojaštvom. Dosegel ni nič, še zameril se je in po drugih listih so ga raztrgali. Naš človek se je v vojni globoko pokvaril, a noče verjeti, da je pokvarjen, kakor bolnik ne verjame, da ima v pljučih jetiko. »Kaj hočete s to moralno pridigo? Mene je fronta dovolj naučila!« Tako ali na podoben način se opravičuje inteligentnejši surovež, lahko pa mu bereš na obrazu, da ve sam, da nima prav. Naučiti se da dobro in slabo; kakšna pa je razlika med dobrim in slabim, tudi še ni pozabil. Le povej njemu žaljivo besedo, pa se boš uveril, kako hitro bo razumel, da mu tvoja surovost ne ugaja. Pojmi o dobrem in slabem so tedaj ostali isti, vojna jih je samo na zunan izkrivila, zavila in popačila, zato mora klic: »Proč s surovostjo!« prej ali pozneje pokazati uspeh. V vojnem in prehodnem času se ljudje ne zmenijo za take »finése kakor se nihče ne zažudi, ako čita v listih, da je pri neki demonstraciji padlo 10 mrtvih. Koliko jih je padlo drugod — na tem ali onem bojišču! Kaj je to nasproti tisočem, ki so izza ene same bitke obležali na bojišču!

Spomnimo se, koliko se je pisalo in govorilo o takih dogodkih v mirnem času! Zdaj so se pa ljudje privadili smrti, — ušem in surovosti!

Mi nismo niti iz daleč med onimi, ki hočejo, da bi se človek na ulici, na potovanju, v vlaku in tudi doma držal kakor da je v cerkvi, ali kakor da bi ga imel kdo v škafli. Kljub zunanji podobnosti se ljudje silno razlikujemo med seboj in nihče nima pravice zatirati človeško individualnost. Toda kakor smo pred pravnimi zakoni in pred državno postavo vsi enaki, tako se moramo tudi v medsebojnem občeivanju prilagoditi izvestnim pravilom, ki jih priznavata srce in razum. Zategadelj je potrebno, da se pri nas posveti več pažnje družabni olici, tem bolj sedaj, ko so nas spoznali tuji narodi, ko nismo več skriti za domačim škednjom kakor smo bili v prejšnji državi.

Minimum te srčne kulture in družabne olike, ki ga mora imeti vsak državlján, so Amerikanci nazvali gentelmenstvo (žentlmenstvo). Beseda pomeni toliko, kot plemenit človek. V starih časih, ko so veljali aristokrati ali plemenitaši, so imeli podobno lastnost kavalirji, branitelji ženske časti in ljudje družabnega takta, plemenitaši z večjo inteligenco in nežnejšimi čustvi.

Gentelmen hoče biti vsak pravi Amerikanec, bodisi cestni pometlač, bodisi predsednik republike. To je tista vrlina, ki jo moramo še posebe naglasiti. Pri nas se navadno misli, da mora uglačen družabni nastop kazati samo kak »gospod«, za kmeta in delavca pa lepo vedenje ne velja. Tu si pogledjmo Amerikance! Na ameriški železnici ne doživiš, da bi te kde opsoval ali bril norce. Ne slišiš besed in razgovorov, ki se jih poštenjak sramuje. Če se primeri kaj

takega, je kriv priseljenec, in konduktér je prvi, ki ga pouči o ameriških manirah. Ženskam se daje prednost, stare ljudi se spoštuje, duhovnikom in redovnicam ne bo tudi najhujši svobodomislec dejal kaj žalega. kratkomalo: Amerikanci poznajo takt in se sramujejo surovosti. Amerikanec se ve obvladati. Tega nam manjka!

Kaj sodite o dogodku, ki nam ga je te dni pripovedoval prijatelj lista: Na nekem kolo-dvoru čakajo potniki na vlak, med njimi večja, izletniška družba. Sama inteligenca, tudi akademično izobraženi ljudje, dame iz boljše družbe. Pa stopi pred nje nek navaden postopač, vsakdanja cestna figura, ki bi ga sicer noben od te gospode ne hotel pogledati. Postopač začne zabavljati ter vzame v delo — duhovnike. Pripoveduje o njih najnavadnejše laži in nesramne dovtipe, ki jih ne bi mirno poslušal še tako brezbožen — gentelmen. Toda v našem slučaju ga je poslušala — z zanimanjem, seve — vsa družba in še na koncu neznanemu capinu podajala roke.

Nas v tem trenutku ne zanima, koliko kdo veruje in kakšno mnenje ima o duhovnikih — z ogorčenjem pa konstatiramo, da inteligenca ni zavrnila — ne capinovo sovraštvo do duhovnikov, ker je isto povsem naravno in umevno, temveč capinovo surovost. V boju proti javni surovosti bi ne smeli poznati ne strank ne slojev, ker se lahko zgodi, da nekoga dne zrasede — vsem čez glavo. Hodil mihi, cras tibi!

Ali se bodo naši ljudje povzpeli kedaj do gentelmenstva? Če ne bo naše izobraženstvo dajalo boljših vzgledov, pač nikdar. Menimo pa, da je to tudi le pojav prehodne dobe. Kljub temu pa — žalosten pojav!

Po podpisu madžarske mirovne pogodbe.

Madžarska mirovna pogodba je podpisana. Kakor znano, je vrhovni svet opetovano odklonil madžarske predloge in vztrajal na stališču, da se že določene meje ne morejo spremeniti. O teh mejah, ki so v splošnem istovetne s sedanji demarkacijskimi črtami, so prinesli listi natančnejše poročilo že februarja t. l., ko so mirovno pogodbo izročili madžarski delegaciji v Parizu. Takrat je tudi naš list z veseljem naznanil, da ostane Prekmurje definitivno v Jugoslaviji.

Podrobna določila madžarske mirovne pogodbe niso znana, ker pogodba v celoti še ni bila objavljena. Glede meja je velevažno to, da so se mednarodni komisiji za uredbo meja, ki pride v gotovem roku po ratifikaciji mirovne pogodbe na lice mesta, izdala obsežna pooblastila, kakršnih nimajo enake komisije ne v nemški, ne v avstrijski in ne v bolgarski mirovni pogodbi. Mednarodna komisija, sestojeca od zastopnikov antantnih držav ter obeh državnih mejašev, ima namreč pravico popraviti meje v smislu, ki se ji zdi najprimernejši, ne da bi se držala v pogodbi določenih smernic. To korekturo potrdi Zveza narodov, ni pa še znano, ali se pri tem ozira na priziv prizadete strani, ker na drugem mestu pogodba določa, da proti odloku te komisije ni priziva. Značilno je, da je ta določba edina točka v madž. mirovni pogodbi, ki so jo pozdravili vsi madžarski listi.

V ljubljanskih dnevnikih je minule dni izšla notica pod naslovom »Dolnja Lendava v veliki nevarnosti«, ki opozarja na dalekosežno mič te komisije in izraža bojazen, da bi Madžari skušali iztrgati predvsem obmejno prekmursko nesetece Doljno Lendavo. »Tukajšnje madžaronsko prebivalstvo pozna dobro naše slabe strani in s triumfom šepeta, da bode meja med Madžarsko in Jugoslavijo na jugozapadu Mura. Kaj bi mi stem izgubili, ni treba praviti, in opozarjamo našo delegacijo, naj stori vse, da se vsaj dosedanje posestno stanje ohrani.«

Priznavamo, da je ta skrb docela upravičena in treba je, da se v naši javnosti pogostejše razpravlja o mednarodni komisiji za madžarske meje. Gotovo je, da bodo Madžari napeli vse svoje sile, in gotovo je tudi, da imajo v zunanjem svetu več prijateljev, nego bi kdo pričakoval. Že ob izročitvi protipredlogov so nekateri angleški listi predbacivali angleškemu lordu, da se preveč potegnjejo za Madžare. Ne pozabimo, da je sir Clark takoj po polomu madž. boljševizma navezal angleško-madžarske stike. Angleška politika je daleč od idealističnih pol-receptov predsednika Wilsona: rabi jih le toliko, kolikor služijo njenim realnim ciljem. Oficijelna angleška politika se je najdalje upirala razrušitvi Avstro-Ogrske; še zdaj se kujejo načrti o podonavski federaciji, francoska ratifikacija mirovne pogodbe pa je pokazala, koliko prijateljev ima pravzaprav Nemška Avstrija. To so dejstva, ki jih moramo naglasiti. Na drugi strani pa pomaga Madžarom italijanska politika. Pri nas se vedno bolj dvomi, da bi moglo priti do sporazuma v jadranskem vprašanju. Ne moremo tedaj upati, da bi Italija v raznih spornih vprašanjih ostala vsaj indiferentna. Mi smo na zunaj pač zavezani antantnih sil, v resnici pa nimamo nikjer prijateljev, niti tam ne, kjer smo plačali prijateljstvo z ogromnimi žrtvami. Pomah tega nam silno škoduje nesrečna notranja politika, naša mirovna delegacija je skržena (kakor znano, so dr. Žolgerja odpoklicali) in tako nam glede madžarskih mej ostane samo še upanje, da bodo jugoslovanski, češkoslovaški in rumunski zastopniki v vseh stvareh nastopali skupno.

To so v kratkem obrisi položaja, ki smo v njem po podpisu madžarske mirovne pogodbe. Seveda bi bilo nespametno sklepati, da bodo Madžari dobili vse, kar zahtevajo in da bodo pograbili na pr. kar celo Prekmurje. Toda kot realni politiki, ki smo si pridobili že dovolj izkušenj in vpogleda v lažimirovno delo v Evropi, si moramo pravočasno nabrusiti sablje, da lahko pariramo z nasprotnikom. Zato ne smemo niti za trenutek izpustiti izpred oči, da podpis madž. mirovne pogodbe ni končnoveljajno uredil madž. mej in da moramo na vsak način ohraniti sedanje posestno stanje, ki sicer v celoti ne od-

govarja našim pravičnim zahtevam (izgubimo Srbchrvate v predelih Baranje in Banata, nekaj Slovencev krog Monoštra itd.), ki pa je za nas minimalna meja. V prihodnji številki bomo v posebnem članku označili važnost Dolnje Lendave za Prekmurje in opozarjamo na to našo javnost.

Občinski volilni zakon.

Deželna vlada za Slovenijo je dne 8. jun. razglasila v »Uradnem listu« novi volilni zakon za občinske volitve v Sloveniji. Prinašamo ga v izvlečku. Najvažnejša določila volilnega reda so:

Pravico voliti imajo vsi 21 let stari državljani moškega ali ženskega spola, ki imajo vsaj že 1 leto svoje redno bivališče v občini. Voliti je treba osebno.

Pravico voliti nimajo vojaki, častniki, vojaški uradniki, dalje osebe, ki so pod očetovsko oblastjo in pod varstvom ter občinski reveži.

Izvoljen sme biti vsak moški ali ženski državljan, ki je dopolnil 24. leto, če ni izvzet od volilnosti.

Voliti, voljen biti ne smejo: občinski uradniki, uradniki oblastev, ki neposredno nadzorujejo občinsko upravo itd. Dalje so izključene osebe, ki so bile obsojene radi hudodelstva ali prestopka tatvine, poneverbe, sleparstva, radi veriženja, tihotapstva itd. Dalje so izključene ženske, ki so bile obsojene zaradi izvrševanja nečistega obrta, ter ženske, ki so pod npravnostno-policijskim nadzorstvom; dalje pijanci, osebe, ki so v konkurzu itd.

Število občinskih odbornikov. Občinski odbor sestoji v občinah: s manj kot 500 prebivalci iz 10 odbornikov in 10 namestnikov; z manj kot 2000 prebivalci iz 16 odbornikov in 16 namestnikov; z manj kot 5000 prebivalci iz 24 odbornikov in 24 namestnikov; z manj kot 10.000 prebivalci iz 32 odbornikov in 32 namestnikov; z manj kot 20.000 prebivalci iz 36 odbornikov in 36 namestnikov; z manj kot 40.000 prebivalci iz 40 odbornikov in 40 namestnikov; s 40.000 ali več prebivalci iz 48 odbornikov in 48 namestnikov.

Kandidatne liste. Občinske odbornike je voliti po obveznih listah. Zato morajo stranke, ki se potegujejo pri volitvah, do določenega roka predložiti županu kandidatno listo. Kandidatne liste se morajo vpisati na uradno izdanem, z županovim podpisom, datumom in uradnim pečatom opremljenem tiskanem obrazcu, ki ga je dobiti pri županu.

Volilšča ne smejo biti v gostilnah in v krčmah. Ženske morajo imeti volilšče ločeno od moškega.

Volilna dolžnost. Vsakdo, ki ima po tem volilnem redu pravico voliti, je dolžan priti na volilšče in oddati uradno glasovnico. Kdor se tej dolžnosti brez opravičenega odlegne, se kaznuje z globo 20—200 K. Poleg tega niso podvrženi volilni dolžnosti redovniki in redovnice.

Volilni imeniki. Vsakemu volilcu je prepuščeno, da v uradnem prostoru ob navadnih urah, v dobi, določeni za razgrnitev volilnih imenikov, prepíše te imenike. Občina mora v ta namen napraviti vsaj tri poverljene prepise volilnih imenikov, in sicer mora vsekakor vsaka politična stranka, že dejansko obstoječa v občini, imeti priliko, da ga prepíše.

Volilne izkaznice in glasovnice. Vsem volilnim upravičencem je vsaj osem dni pred volitvijo proti dostavnici vročiti volilne izkaznice in glasovnice.

Tedenske novice.

Deževni junij. Če se danes pogovorimo o vremenu, ni to zategadelj, ker ne vemo kaj govoriti. Deževno vreme, s katerim nas je presenetil junij, ima precejšen gospodarski pomen, ako se v kratkem ne izboljša. Letos je bila pomlad nenavadno zgodnja, setve so naravnost izvrstno prezimile, vinske gorice so obetale najlepše. Junij pa prinese dež in hladno vreme; seno se ne da spraviti pod streho, tudi dozorjavajočemu žitu bo škodovalo preveč vode, na vinski trti pa nastopa peronospora. Upajmo, da bo vsaj za žetev lepše vreme, sicer bomo morali silno znižati lepe številke, ki smo z njimi naračunili vrednost letošnje žetve. Sicer pravijo, da še bo dolgo dežeyno, zakaj sv. Medard je bil moker in ta svetnik ima v oblasti celih 40 dni. Upajmo, da vremenski preroki ne poznajo dovolj sv. Medarda in da nam že kmalu pride v goste toplo in veselo soločece!

Koliko jugoslov. ujetnikov je še v tujini? Glasom odgovora, ki ga je prejel od vlade dr. Hohnjec, se nahaja v Italiji skupno 429 ujetnikov, od katerih se jih 10 noče vrniti, drugi pa se vrnejo skoro. Iz Rusije je zadnji čas prišlo 2221 jugoslov. ujetnikov. Koliko jih je še tam, se ne da dognati z gotovostjo. Sibirske ujetnike vrača v domovino naša vojna misija v Vladivostoku, one v Južni Rusiji pa zopet druga vojna misija. Težkoče so velike. Z ujetniki, ki so ostali v boljševiški Rusiji, ni nobenih zvez in je povsem neznano, kedar in kako se tle vrnejo v domovino.

Regent Aleksander pride v Ljubljano okrog 25. junija. Spremljala ga bosta ministra dr. Korošec in dr. Kukovec. Pred prihodom v Ljubljano bo obiskal tudi Sarajevo in Zagreb. Ali pride tudi v Maribor, kakor bi bilo želeli, še ni znano.

Krušne cene — vzrok ostavke italijanske vlade. V Italiji imajo zopet vladno krizo, katero so povzročile draginjske razmere. Novo italij. vlado sestavi najbrž znani politik Giolitti.

Stjepan Radić, ki je na javnih shodih ščuval proti državi, pride v kratkem pred karenski senat. Razprava bo trajala kakih 8 dni in bo v marsičem razsvetlila slabe politične zamere na Hrvaškem.

Naivnost. »Deutsche Grenzacht« piše v 38. številki o jugoslovanskih pripravah za izpraznitev Radgone in nas podučuje, da spada Spodnji griz, ki leži na desnem bregu Mure, še pod Radgono, prav tako mestni gozdovi, torej je samo po sebi umevno, da pripade ta kraj z radgonskim mestom vred avstrijski republiki. Po mnenju »D. G.« bi državna meja tekla tako, da bi na eni strani ulice ležala avstrijska republika, na drugi strani iste ulice pa jugoslovanska kraljevina. Zares »ganz eigenartig«. Mi razpišemo nagrado 1000 kron za onega, ki nam dokaže, da še kje na svetu dela državna mejo ulična cesta! Za naš razum je to gola nemožnost, in uverjeni smo, da tudi anal-fabeti ne bi mogli na tako bedast način potegniti meje med dvema državama. Sicer pa mirovna pogodba brezdvomno določa tok Mure za mejno črto in na tem ne bo mogla nobena komisija, ki še kedaj pride na mejo, nič spremeniti. Razumemo pa, da bi to bila vroča želja Radgončanov, ki vsak dan jasneje uvidevajo, v kakšen gospodarski polom jih je zapeljala Kamnikarjeva huda jeza na Slovence. Če bi dobili Spodnji griz, bi bil njihov tudi most, in kdo jim mogel poslej zabraniti tihotapstvo čez Muro. Saj poznate pravljico o beraču, ki je pokukal skozi nebeška vrata in urno vrge! v nebesa svojo suknjo, češ, na svojem pa sme vsakdo biti. Ta suknja je Spodnji griz, pa kaj ko bomo mi zaprli Mihlu vrata in napravili gori napis: Prepovedan vhod!

Obmejni pas za blagovni promet je določila osrednja vlada. Ta obmejni pas se razteza 15 kilometrov od meje. V obmejnem pasu iz ene občine v drugo je potrebna dovolitev občine, iz katere se proizvodi izvažajo (v prvi vrsti žito in živina). Uvažanje v obmejni pas je dovoljeno samo na podlagi odpremah izkaznic, katere izdajajo okr. glavarstva in sicer na podlagi potrdila občine, v katero se blago uvažo, da je blago tam potrebno. S tem se bo promet v obmejnih krajih znatno otežkočil, ali pa bo res tudi onemogočeno tihotapstvo, je drugo vprašanje. O naredbi še spregovorimo.

Prva gimnazija v pomurski Sloveniji! Vpisovanje v prvi razred drž. gimnazije v Murski Soboti se bode vršilo dne 30. junija, 1., 2. in 3. julija od 8. ure naprej. Spremejo se dečki in deklice, ki so dovršili 10. leto ter si pridobili potrebno predizobrazbo. Učenci in učenke, ki žele biti sprejeti, naj se zgledajo te dni pri ravnateljstvu v spremstvu svojih starišev ter naj prinesejo s seboj krstni (rojstni) list ter zadnje šolsko izpričevalo. Prekmurci in prebivalci iz sosednjih Slov. goric, porabite to ugodno priliko in dajte svoje nadarjene otroke v gimnazijo, da si vzgojite prepotrebni izšolani naraščaj.

Vojaški nemiri v Trstu. Ker v Albaniji Italijanom slaba prede in so dobili od korajžnih albanskih vstašev že več krepkih udarcev, so nameravali poslati nad Albance zloglasne ardite, ki v Primorju strahujejo naše uboge rojake. Arditi pa so se dne 11. junija zbrali v Trstu in začeli razglajati po mestu. Zaradi lepšega so vzklikali Ljenu in peli komunistično himno. Pridružila so jim je množica tržaške pocestne fakinate. Napadali so vojašnice in javna poslopja, pri čemer so se razvili ostri spopadi in je tekla kri. Več oseb je bilo ranjenih.

Dunajska vlada je podala ostavko, ker se socij. demokrati niso zadovoljili več z koalicio. Tudi graška vlada je odstopila. Vrše se pogajanja.

Volitve v Nemčiji so se vršile dne 6. t. m. Dosedanja vladna koalicija je izšla iz boja poražena; večino so dobile stranke, ki niso zastopane v dozdani vladi. Demokratska stranka je padla od 74 na 45 mandatov, zato pa je dobila nemška ljudska stranka 61 mandatov (prej 22) in nemško nacionalna stranka 23 mandatov. Večinski socijalni demokratje so izgubili 53 mandatov, neodvisni pa so se dvignili od 22 na 80 mandatov. Katoliški centrum je dobil en mandat več. Komunisti (špartakovci) so docela pogoreli. Velik uspeh nemškonacionalne stranke kaže, da se je znatno okrepila monarhistična misel.

(Izvedenec za gradbeno stroko). Okrožno sodišče v Mariboru je postavilo obl. aut. civ. inženirja V. Fidrhele, družabnika tvrdke »Jugoslov. inženirsko podjetje« v Mariboru, stalnim sodno zapriseženem izvedencem za gradbeno stroko.

Izpraznitev Radgone. Vesti, da so naši uradi že zapustili Radgono, niso resnične. Naše vojaštvo in civilne oblasti ne bodo do končne odločitve zapustile spornega radgonskega ozemlja.

Esad paša, znani voditelj Albancev, je bil od nekaga albanskega dijaka v Parizu umorjen.

I. slovanški orlovski tabor v Mariboru.

Prekmurski Slovenci se pripeljejo s posebnim vlakom v soboto popoldne, zvečer imajo svoje cerkvene slovesnosti v božjepotni cerkvi oo. frančiškanov v Mariboru. Prekmurce vodi njihov voditelj preč. g. župnik Klekl.

V Varaždinu se je osnoval krajevni pripravljalni odbor, ki bo poskrbel za udeležbo iz Hrv. Zagorja in Medjimurja; enaki odbori so se osnovali v Sarajevu, Osijeku, Splitu in po drugih hrvatskih mestih.

Posebni vlaki o priliki tabora bodo vozili v vseh smereh. Obratno ravnateljstvo južne železnice in ravnateljstvo drž. železnic sta pokazala največjo naklonjenost in obljubila ustreči vsem željam udeležencev, zahtevata le pravočasnih prijav.

Koroški Slovenci na taboru v Mariboru. Izredno velika udeležba se nam javlja iz Koroške, lokalni pripravljalni odbor v Pliberku razvija najživahnejšo agitacijo in je že prvi teden razpečal 600 taborskih izkaznic. Korošci bodo imeli posebni vlak, ki vozi v nedeljo zgodaj zjutraj iz Sinčavesi.

Joso Milošević, provincijal oo. frančiškanov konventualcev iz Crkvenice, se udeleži osebno mariborskega tabora; v njem je orlovska misel našla velikega prijatelja ter jo hoče po taboru širiti v Hrvatskem Primorju, kakor nam poroča v svojem prijaznem pismu.

Ameriški in drugi inozemski listi priobčujejo navdušene članke o orlovskem taboru. Vsa priglasila za udeležbo na orlovski tabor naj se vrše po župnih uradih.

Taborske izkaznice za orlovski tabor v Mariboru so se pričele razpošiljati. Župni uradi se prosijo, da zberejo čimprej prijave ter jih pošljejo pripravljalnemu odboru, nakar se jim dološlje izkaznice.

Taborska pisarna osrednjega pripravljalnega odbora v Ljubljani posluje v Ljudskem domu, II. nadstropje. Uradne ure so od pol 8. do pol 11. ure popoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Predsedstvo je na razpolago med 3. in 4. uro popoldne. V taborskih zadevah se obračajte le na ta noslov.

Orli, Orlice, dijaki in organizirani delavci se prijavljajo pri svojih organizacijah ozir. skupinah, vsi drugi pa pri župnih uradih, kjer vplačajo taborske pristojbine (20 K). Izkaznica jim daje pravico do polovične vožnje in do skupnih prenočišč. Polovične vožne cene bodo za čas tabora po vseh progah državne in južne železnice.

Gospodarstvo.

Modra galica. Podružnica Kmetijske družbe Sv. Peter — Negova je poverila Gospodarsko zadrugo v Gornji Radgoni z naročitvijo in razdeljevanjem modre galice za njene člane. Gospodarska zadruga je takoj začela sprejemati naročila na galico in je naročila meseca decembra en vagon galice, meseca februarja pa še dva vagona pri Kmetijski družbi v Ljubljani. Dobila pa je le en vagon in še tega po K 14. — za 1 kg. Ker Kmetijska družba ni imela več galice (glej zadnjo štev. Kmetovalca), je naročila Gospodarska zadruga nadaljno galico deloma pri Gospodarski zvezi v Ljubljani, deloma pri Državni Cinkarni v Celju, po K 30. —

oziroma K 32. — Ker toraj ni bilo na razpolago rdovolj cenejše galice, je sklenilo načelstvo in avnateljstvo Gospodarske zadruge, da dobijo vsi člani Kmetijske podružnice galico po K 12. —, ako so jo naročili do konca marca l. l., člani zadruge pa, ki niso člani kmetijske podružnice in so galico naročili do konca marca in nekaj plačali na račun, dobijo polovico galice po K 12. — polovico pa po K 34. —. Vsi tisti pa, ki so predplačali več kakor je gori navedeno, dobijo preveč plačani znesek vrnjen. Poznejši naročniki jo morajo plačati seveda po sedanji ceni K 34. — za 1 kg. Člani drugih kmetijskih podružnic seveda nimajo nobenih ugodnosti in dobijo galico za ceno, kakor velja za člane zadruge. Ako še kdo želi naročiti galico, naj se takoj oglasi, dokler še jo je mogoče dobiti, ker je verjetno, da bo cena galice še višja.

Gospodarska zadruga plačuje obresti od lani vplačanih deležev v svoji pisarni v Gornji Radgoni.

Carina na vino in sadje. Vinarski in sadjarski odsek za Slovenskoštajersko slov. kmetijske družbe v Ljubljani je imel dne 6. junija t. l. v Mariboru odborovo sejo, v kateri se je sklenilo predložiti potom deputacije centralni vladi v Beograd spomenico, glede neobhodne potrebe opustitve uvedene carine na izvoz vina (100 din. = 400 K na 100 kg teže bruto) in sadja (20 din. = 80 K za 100 kg) ter vinskih in sadnih izdelkov, kakor tudi glede drugih določb (izplačevanje v tuji, takozvani zdravi valuti, zacarinjene posode itd.), katere izvoz navedenih predmetov ovirajo, ozir. popolnoma onemogočujejo. Povdarjalo se je, da preti našemu vinarstvu katastrofa, če se ne odstranijo vse zapreke, ki izvoz vina ovirajo in, da bo na tisoče vagonov sadja prišlo na nič, če se izvoz sadja ne da popolnoma na prost. Deputacija (obstoječa iz 4 zastopnikov vinogradnikov in sadjarjev in enega zastopnika vinotržcev) je bila pretečeni teden v Beogradu in je posredovala pri vseh prizadetih ministerstvih, kjer se ji je obljubilo, da se carina na vino zniža takoj od 100 din. na 5 din. — na 20 K od hl, ozir. od 100 kg teže bruto. Tudi se bo uvaževala popolna naprostodaja izvoza vina. Tarife za sadje in žganje se bo revidiralo in se sme upati, da se carina na sadje popolnoma odpravi, na žganje pa vsaj zdatno zniža, in sicer v najkrajšem času. Tudi vprašanje izplačitve vina in sadja v našem denarju in olahkočenja pri zacarinjenju posode se bo v najkrajšem času rešilo, upošteva je kolikor mogoče zahteve vinogradnikov in sadjarjev.

Petrolej, ki ga deli ljutomersko glavarstvo potom Gospodarske zadruge na občine, je zato tako drag, ker ga je med potjo izteklo iz slabih sodov 750 kg. Ravno te dni pa ponuja neka firma iz Celja petrolej po 30 K in ljudje pravijo, da cene padajo?

Paberki o alkoholizmu.

Delavska društva na Finskem so izdala prepoved točenja opojnih pijač v društvenih prostorih. Istotako ne točijo alkohola restavracije v poslopju deželne zbornice v finskem narodnem gledališču in velikem dijaškem domu.

Številke govore! Na Kranjskem se je že pred vojno izpilo za 40 milijonov opojnih pijač na leto, med tem ko je ves zemljiški davek znašal 3 milijone kron. Vsi Slovenci skupaj smo izdali za alkohol (to je 5 milijonov litrov žganja 13 milijonov litrov vina (100 milijonov kron, to pride na osebo 60 kron. — Koliko kmetijskih posestev bi se moderno uredilo, koliko šol in udobnih delavskih stanovanj zidalo še pred vojno z 1 desetino te vsote! — Za vsoto, katero je izdalo delavstvo v 25 letih samo za žgane pijače v naši domovini, bi na primer lahko kupili vsa tovarniška podjetja na kranjskem,

V znamenju časa. V palači Dedause v Berlinu, kjer se vrše največje zabave berlinske gospode, se popije vsako noč za 80.000 kron penecih vin. V Berlinu tava vsak večer 3000 ljudi po cestah, nevedoč, kje bodo danes ali jutri spali.

V Sloveniji pride povprečno na vsakega človeka letno 3200 gramov koncentriranega, 100 % alkohola na celo deželo pa 1.626.500 kg, gotovo lepa vsota. To je nekako 150 vagonov čistega strupa.

Lekrijci so pod Zalanejem določili, da se kaznuje vsakdo če je pil ne z vodo mešanó vino. Celo bolnikom to ni bilo dovoljeno, če niso imeli zdravniške odredbe.

Domače vesti.

Prireditve v Gornji Radgoni. V nedeljo dne 20. t. m. po pozni sv. maši se vrši v dvorani Posojilnice ustanovni občni zbor orlovskega odseka v Gornji Radgoni. Fantje in mošje, pridite polnoštevilno. — Na praznik sv. Petra in Pavla vprizori Kmetijsko bralno društvo v posojilnični dvorani igro »Dva prepirljiva soseda« in »Zdaj gre sem — zdaj pa tje«. Na sporedu je par pevskih točk in predavanje o izobraževalnem delu.

Ljutomer. »Bralno društvo za ljutomersko okolico« priredi v nedeljo dne 20. junija v Kukovčevi dvorani ob 7. uri zvečer igro »Vestalko«. Pridite v polnem številu!

Ljutomer. (Prememba posestva.) Posojilniško hišo pri žrebčarni (nekad Slavičeva) je kupil posojilniški uradnik g. Magdič.

Ljutomer. G. Fr. Stajanko, tržan v Ljutomeru, je nabral na gostiji Filipič v Vogričevcih znesek 50 K, od katerih je prejela cezanjevska šola za ubožne otroke 25 K, ostanek pa »Podporno društvo narodne šole v Ljutomeru«. Šolsko vodstvo v Cezanjevcih in Podporno dr. izrekata najsrčnejšo zahvalo. Bog plačaj!

Ljutomer. Nedavno so neznani uzmoviči vdrli v usnjarno g. Sinigoja ter odnesli precej usnja v vrednosti več tisoč kron. — Tukaj bi bilo potrebno ustanoviti olupšalno društvo kajti v trgu ni vse v redu, kar se tiče estetičnega čuta. Tudi kanalizacija je pomanjkljiva.

Mala Nedelja. Tukajšnji Tamburaški in pevski zbor (20 tamburašev) priredi v nedeljo 27. junija veselico na vrtu gostilne Senčar. Na vsoporedu so razne zanimive pevske in tamburaške točke in veseloigra »Trije tički«. Začetek ob 15. uri (po večernicah). V slučaju slabega vremena se prireditve vrši na praznik dne 29. junija. Kdor se želi pošteno zabavati, se vljudno vabi.

Veržej. Dne 27. junija t. l. zadnjo nedeljo tega mesca, se bo v tukajšnjem salezijanskem zavodu Marijanišču prvič kar najbolj slovesno obhajal praznik presv. Srca Jezusovega. Vsoboto, na predvečer bo pridiga in slovesne večernice. Drugo jutro ob šesti uri (navi čas) bo sv. maša z blagoslovom in pridiga. Nato sv. maša za gojence. Potem pa sledijo druge sv. maše. Ob pol 11. uri potem pridiga in slovesna sv. maša; (ob obilni udeležbi na prostem.) Popoldne ob 3. uri o posvetitvi družin ali ustoličenju božjega Srca Jezusovega v družinah. Nato slovesna posvetitev celega zavoda presv. Srcu Jezusovemu, procesija z Najsvetejšim in slovesne večernice. Po cerkvenem opraviu javni nastop domačih gojencev — telovadcev. Pridite toraj vsi častilci božjega Srca iz celega murskega polja in še dalje okrog, pridite, da se s Salezijanci in njih gojencih skupno posvetimo božjem Srcu in ga izvolimo za kralja in vladarja naših družin in domov. Pridite, ki vam je mar sreča naše mladine in domovine!

Listnica uredništva.

Sklep vsake številke je v torek opoldne. Kar pride pozneje, ne more iziti in se objavi v prihodnji številki. Izostalo nam je več gradiva, pa pomagati si ne moremo.

Ne morate spati? Niti delati? Imate nerazne bolečine? Občutek zadovoljstva doprinese Vam Sellerjev pravi Elzafluid 6 dvojnati ali 2 veliki špijalni steklenici 27 K. —

Trpite na počasni prebavi? Zaprtji? To zlo se odstrani s pravimi Sellerjevimi Elza kroglicami, 6 škatlic 12 K. — Želodec okrepijoča švedska tinktura 1 steklenica 12 K. — Omoč in poština posebej, a najceneje. **Eugen V. Seller, Štubica donja, Elza trg št. 264 Hrvatska.** D

„Mursko Stražo.“
Čitajte

Kobila pincgavska, šestletna, sposobna za plemenjačo dvakrat zdravim darilom obdarovana, se zamenja, če je interesent dober konjerejec, za kobilo, ki se ne breji. **Ivan Kreft, Sv. Jurji ob Ščavnici.**

MALI

umetni ulin, ali trgovino z nekoliko zemlje, želim kupiti ali v najem vzeti Ivan Ivanovič Mihajlovič in Irigovec v Motniku pri Kranjcu.

Bakrena galica 99% za škropiti gorice se dobi vsako množino v trgovini **Angela Čeh — Vršič v LJUTOMERU.**

Zdravilišče Slatina Radenci

==== letos zopet odprto! ====

Glasovite Radenske zdravilne kopelji so p. n. posetnikom od 30. maja do 15. septembra na razpolago. V zdravilišni restavraciji je poskrbljeno za najboljšo postrežbo po zmernih cenah. Vsako nedeljo ciganska godba. — Po možnosti bode vpeljan vozovni promet med zdraviliščem, Radgono in Mursko Soboto.

Za obilni poset se priporoča

ravnateljstvo.

Mariborska eskomptna banka.

VABILO

na subskripcijo delnic.

Redni občni zbor dne 31. majnika 1920 je sklenil zvišati delniško glavnico od 6 na 10 milijonov kron ter pooblastil upravni svet izdati 10.000 komadov novih delnic po K 400.— nominale pod sledečimi pogoji:

1. Starim delničarjem se zagotovi opsijska pravica na ta način, da pripadejo na pet starih delnic dve novi delnici po kurzu K 700.—.

Za izvrševanje opsijske pravice je treba deponirati delnice pri centrali v Mariboru, ali pri njenih podružnicah v Murski Soboti in Velikovcu.

2. Ostalih 4000 delnic se prepusti po kurzu K 850.— novim delničarjem.

3. Delnice participirajo na čistem dobičku banke od 1. julija 1920.

4. Kurzni dobiček po odbitku stroškov in pristojbin se dodeli rezervnemu zakladu.

5. Kupnino je pri prijavi polno vplačati. Od tega zneska se povrnejo 5% obresti do 30. junija 1920.

6. Prijavi se lahko osebno pri banki v Mariboru in pri njenih podružnicah v Murski Soboti in Velikovcu ali pismeno s priloženo tiskovino v času od 1. do vštetega 30. junija 1920.

7. Dodelitev delnic si pridrži upravni svet.

Upravni svet

Mariborske eskomptne banke.

Sobni in dekoracijski slikar

Janko Horvat v Ljutomeru

se priporoča slav. občinstvu za izvršitev vsakovrstne slikarije, kakor slikanje sob, kapelic, reklamnih napisov ter prenavljanje občestnih kapelic in križev. Prevzame vsakovrstno oljnato barvanje stavb in pohištva. Delo solidno. Cene zmerne.

Staro lito in kovano železo

vsake vrste, kupuje po najvišji ceni vagone
Vatro Kosi, Makole-Poljčane.

4 lovski
psi stari 8 tednov se ceno prodajo. Vprašati pri A. Kavčič, Žihlava, pošta Sv. JURIJ ob Ščavnici.

Proda se

mlatilnica z motorjem na surovo olje z močjo 7 konjskih sil. Ponudbe pod 2 poštneležeče Sv. Jurij ob Ščavnici.

Konj,

vporaben za vsako delo, obenem hiter, najrajši iz ljubomerske okolice se kupi. Ponudbe na Anončni zavod Drago Beseljak Ljubljana Cankarjevo nabrežje 5.

Kupi se srednjeveliko posestvo

na Spodnjem Štajerskem, do 25 oralov, zidana hiša. Ponudbe na

Josipa Keršovnika

pri g. Zemljšč Boračova, pošta Slatina Radenci.

Na prodaj

8 polovnjakov izvrstnega sadjeveca (jabolčnice) pri E. RUSCHER, posestnik v Ljutomeru, št. 181.

PIROL

je izkušno ubranljivo sredstvo proti svinjskim boleznim. 1 steklenica stane 8 K, se dobi v Magdalenski lekarni v Mariboru.

Pozor trgovci!

Miroslav Nabergoj, Maribor,

Gosposka ulica 14, vhod Tkalska ulica (Webergasse), zaloga manufakturnega blaga.

Velik izbor batista, cefirja, platna za srajce in rjuhe, sukanca, bombaževine, nogavice itd.

Tovarniške cene.

Samo na debelo

direkten uvoz.

Proda se

eden glasovir, pohištvo za dvorano (salon) ter različno drugo pohištvo pri dr. SAMUELU RITSCHER-ju v Murski Soboti.

Objava.

Dotična oseba, ki je v nedeljo 13. junija pri popoldanskem vlaku v Gornji Radgoni pomotoma vzela zavitek z otročjim perilom istega takoj odda pri g. postajenačelniku v Gornji Radgoni, sicer bi se sodnijsko zasledovala, ker je njeno ime znano.

Razglász!

V Murskoj-Soboti evangelicsanszka fara od 1920. oktober 1.-ga dněva na tri, ali na vees lejt z-árende dá pouleg czěrkvi sztojesci hram, v-sterom ete Jónás Jánosa trstvo jeszte i v-sterom ete naszeduvajocse hrambe jesztejo: A) od-szpodi 1. velka bonta, 3. hizse, kúnya, drvarnieza, piovnica: B) odzgora (vpodzignyenoszt 2. hizsi, kúnya, kámra i pod. Ki scse tou gori vzeti, naj szvoje ponúdbe na árende gledoucs v-piszmi k-evangelicsanszkomi dúhovniki naj kesznej do junius mejszeca 27.-ga notri posle, v-sterom i tou more naznaniti, jeli vsze tú imenúvane hrambe potrebúje, ali pa szamo szpoudnye!

Proda se

en voz (Halblandauer) še skoraj nov in dobro ohranjen. Kje, pove upravništvo „Murske Straže“

Pekarna

v najem se išče. Cenje ponudbe na Arzenschek, Rokovhrib, pošta Šmarje pri Jelšali.